

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti**

Təsdiq edirəm
Tədrisin təşkili və təlim
texnologiyaları üzrə prorektor v.i.e:
 dos. Zaur Məmmədov
"14" 02 2025-ci il

Fənn sillabusu:

İxtisas . 050711 "Zoomühəndislik"

Fakültə: "Baytarlıq"

Kafedra: "Baytarlıq və zoomühəndislik elmləri"

I.Fənn haqqında məlumat

Fənnin adı: "Qoyunçuluqda yun və ət istehsalının texnologiyası" (Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin 24 avqust 2020-ci il tarixli F-383 nömrəli əmri ilə təsdiq edilmiş bakalavriat səviyyəsinin 050711 Zoomühəndislik ixtisası üzrə təhsil proqramı əsasında tərtib edilmişdir.)

Kodu: İPF-B21

Tədris ili: III (2024-2025)

Semestr: VI(yaz)

Tədris yükü: Cəmi 150 saat. Auditoriyadankənar 105 saat. Auditoriya saati-45 (30 saat müəhazirə, 15 saat laboratoriya)

Tədris forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit : 5

Auditoriya №: 220

Saat: 09:30

II: Müəllim haqqında məlumat:

II. Müəllim haqqında məlumat: b/m. Hüseynov Tahir Talib oğlu.

Məsləhət günləri və saati: V gün 13⁰⁰ - 15⁰⁰

E-mail ünvanı: huseynovtahir1967@gmail.com

Kafedra ünvanı: Lənkəran.ş. Fiziki küç, 170-a

III: Təvsiyyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

1. Abdullayev Q.Q., Əliyev M.İ. "Yunun əmtəəşünaslığı və ilkin emal texnologiyası". Bakı, Elm nəşriyyatı, 2003. 192 səh.

2. Abdullayev Q.Q., Əliyev M.İ. « Qoyunculuk » Bakı " Yazıcı " 2014, 452 səh.

3. Yun elmi: dərslik, Truxaçov, V.I. Moroz, V.A., Stavropol GAU, Stavropol: AGRUS, 2015.

4. Qoyunçuluq, keçi yetişdirmə. 3 -cü hissə, Kozlovski V.Yu., Leontiev A.A., İvanova T.N. FGBOU VPO Velikolukskaya Dövlət Kənd Təsərrüfatı Akademiyası, 2011.

5. Qoyun yetişdirilməsi və yun və qoyun ətinin, qoyun dərisinin istehsal texnologiyası. Metodik göstərişlər. Negreeva A.N., Babuşkin V.A., Vorobyova L.M., Michurinsk Dövlət Aqrar Universiteti, 2009.

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənlərin tədrisi vacib deyil.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin tədrisi olunmasına zərurət yoxdur

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Baytarlıq elminin əsasını təşkil edən Körpə heyvanların xəstəlikləri fənninin inkişafı, təxminən əsr yarımliq tarixə malikdir. Bu fənn, körpə heyvanların xəstəlikləri müxtəlif növ heyvanların orqanizminde normal fizioloji funksiyanın davam

etdirilməsi, yüksək məhsulun əmələ gəlməsi üçün qida maddələri, vitamin və mineral duzlara olan tələbinin öyrənməsi ilə müşğuldur.

1. Korpə heyvanların xəstəlikləri, embrionun transplantasiyası, laborator diaqnoz üsulları, qanuna uyğunluqları haqqında tələbələrə ətraflı, müasir səviyyədə bilik vermək.

2. Xəstəliklərin təsnifatı. Müalicə-profilaktiki tədbirlərin aparılması haqqında anlayış vermək.

3. Kənd təsərrüfatı heyvanlarının daxili xəstəlikləri haqqında anlayış vermək.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış dərs saatlarının ümumi Elmi Şuranın 16 may 2024- cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə:

Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024- cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir. Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

-10 bal-tələbə keçilmiş materialı dərinlən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir,

-9 bal-tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir.

-8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qusurlara yol verir.

-7 bal-tələbə keçilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir.

-6 bal-tələbənin cavabı əsasən düzgündür.

-5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.

-4 bal-tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərəkən bəzi səhvlərə yol verir.

-3 bal-tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir.

-1-2 bal-tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.

-0 bal-suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladıqı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladıqı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında).

91-100 bal-əla (A)

81-90 bal-çox yaxşı (B)

71-80 bal-yaxşı (C)

61-70 bal-kafi (D)

51-60 bal-qənaətbəxş (E)

51-baldan aşağı qeyri-kafi (F)

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir göröləcək.

X. Təqvim mövzu planı: Mühazirə 30 saat, seminar 15 saat. Cəmi: 45 saat

	Keçirilən mühazirə mövzularının məzmunu	Müh.	Tarix
1	2	3	4
1	Mövzu 1. Qoyunçuluğun kənd təsərrüfatı əhəmiyyəti, müasir vəziyyəti, Azərbaycanda yetişdirilən qoyun cinsləri Plan: 1. Qoyunların yayılması və məhsuldarlıq istiqamətləri 2. Qoyunçuluğun ət və yun istehsalında əhəmiyyəti	2	

	3. Qoyunçuluğun təsərrüfat üçün iqtisadi əhəmiyyəti 4. Qoyun yunu və dərisi 5. Qoyun cinsləri Mənbə(1;2;3)		
2	Mövzu 2. Xəzlik qoyun cinsləri:Xəzlik qoyunlarının qıvrımlarının təsnifatı və xassəsi Plan: 1. Qaragül cinsi 2. Qaragül dəri qıvrımlarının təsnifatı və əsas xassələri 3. Xəz dərilərin əsas xassələri 4. Qaragül dərisinin naxışı və rəngi Mənbə(1;2;3)	2	
3	Mövzu 3. Kürklük qoyun cinsləri.Kürklük qoyunların qıvrımlarının təsnifatı və xassəsi Plan: 1. Ətlik-kürklük qoyun cinsləri 2. Kürklük qoyun dəriləri Mənbə(1;2;3)	2	
4	Mövzu 4. Yunun əmələ gəlməsi Plan: 1. Yunun əmələ gəlməsi 2. Yun,onun morfoloji,histoloji quruluşu və kimyəvi tərkibi 3. Yun telinin tipləri və yunun növləri 4. Qırım vaxtından asılı olaraq yunun növləri Mənbə(1;2;3)	2	
5	Mövzu 5. Yunun fiziki-kimyəvi xassələri Plan: 1. Yunun texnoloji xassələri 2. Yunun yağ təri Mənbə(1;2;3)	2	
6	Mövzu 6. Qoyunların qırılması Plan: 1. Qoyunların qırım müddəti 2. Qoyunlarda qırım aparılması 3. Qoyunlarda qırım üsulu Mənbə(1;2;3)	2	
7	Mövzu 7. Qırım qrafikinə tərkibi və təşkili Plan: 1. Qoyunların qırım dövrü 2. Qoyunlarda qırımın planlaşdırılması 3. Yunun sortlaşdırılması Mənbə(1;2;3)	2	
8	Mövzu 8. Qoyunların ət məhsuldarlığı.Ət məhsuldarlığına təsir edən amillər Plan: 1. Qoyunların ət məhsuldarlığı göstəriciləri və onların qiymətləndirilmə üsulları 2. Kəsindən qabaq canlı kütlə 3. Qoyunun köklük kateqoriyası 4. Cəmdəyin çəkisi	2	

	5. Kəsim çəkisi 6. Cəmdəyin morfoloji tərkibi 7. Ətlilik indeksi 8. Qoyun ətinin kimyəvi tərkibi kulinar xassəsi 9. Seleksiya yolu ilə qoyunların ət məhsuldarlığının yüksəlməsi Mənbə(1;2;3)		
9	Mövzu 9. Qoyun ətinin kimyəvi tərkibi və onun orqanoleptiki qiymətləndirilməsi Plan: 1. Qoyun ətinin rəngi 2. Zəriflik 3. Qoyun ətinin aromat və dadı	2	
10	Mövzu 10. Qoyunların ət məhsuldarlığının yüksəldilməsi Plan: 1. Qoyunların ət məhsuldarlığının yüksəldilməsi 2. Ət məhsuldarlığının formalaşması	2	
11	Mövzu 11. Qoyunların süd məhsuldarlığı və təsir edən amillər Plan: 1. Dünya üzrə qoyun südü istehsalının vəziyyəti 2. Qoyun südünün tərkib və xassələri	2	
12	Mövzu 12. Qoyun südünün uçotu Plan: 1. Qoyun südünün uçotu 2. Qoyunların sağılması 3. Qoyun südünün işlənməsi	2	
13	Mövzu 13. Qoyunçuluqda döl kompaniyasının təşkili və aparılması Plan: 1. Cütləşmə üsulları 2. Döl kompaniyasının təşkili 3. Quzulama dövrü ana qoyuna qulluq 4. Doğuşdan sonra ana və quzuya qulluq 5. Saxmanın formalaşdırılması 6. Saxmandaquzuların bəslənməsi 7. Quzuların yataq-baza üsulu ilə bəslənməsi 8. Yetim və çox(iki-üç) doğulmuş quzuların bəslənməsi 9. Quzuların quyruğunun kəsilməsi 10. Erkək toğluların axtalanması 11. Əmən dövrdə quzuların bəslənməsi	2	
14	Mövzu 14. Ətraf mühit amillərinin qoyunçuluq məhsullarının kəmiyyət və keyfiyyətinə təsiri Plan: 1. Sürünün strukturu 2. Kəsim üçün bəslənən quzuların anadan ayrılması 3. Müxtəlif yaşın qoyunların ət məhsuldarlığı 4. Qoyunların yemlənməsi və ət məhsuldarlığı 5. Qoyunların otlaq və bordaq kökəldilməsi 6. Bəzi texnoloji amillərin kökəlməyə və qoyun ətinin keyfiyyətinə təsiri	2	

15	Mövzu 15. Qoyunların dəri məhsuldarlığı, onların emalı və konservləşdirilməsi Plan: 1. Qoyunların dəri məhsuldarlığı 2. Xəzlik qoyun dərisi 3. Kürklük qoyun dərisi 4. Gönülük qoyun və quzu dərisi 5. Qoyunların kəsilməsi derisinin soyulması və konservləşdirilməsi 6. Dərinin qüsurunun qiymətləndirilməsi 7. Dərinin çeşidlənməsi 8. Dərinin keyfiyyətinin yaxşılaşdırılma yolları və itkinin azaldılması	2	
Cəmi:		30 s.	

Nö	Laboratoriya	Saat	Tarix
1.	Mövzu 1: Qoyun derisinin quruluşunun öyrənilməsi Mənbə(1;2;3)	2	
2.	Mövzu 2:Yunun emələ gəlməsi, 1-ci və 2-ci follikulaların rolu Mənbə(1;2;3)	2	
3.	Mövzu 3:Yun tellərinin morfoloji quruluşunun öyrənilməsi Mənbə(1;2;3)	2	
4.	Mövzu 4: Yun tellərinin histoloji quruluşunun öyrənilməsi Mənbə(1;2;3)	2	
5.	Mövzu 5: Yun tellərinin kimyəvi tərkibi.Yundakı yağ- tər. Mənbə(1;2;3)	2	
6.	Mövzu 6:Bütöv yun (runo)onun elementlərinin öyrənilməsi Mənbə(1;2;3)	2	
7.	Mövzu 7:Yun telinin nazikliyi və qıvrımğının öyrənilməsi Mənbə(1;2;3)	2	
8.	Mövzu 8: Yun telinin uzunluğunun və möhkəmliyinin öyrənilməsi Mənbə(1;2;3)	1	
Cəmi:		15 s.	

XI. Fənn üzrə tələblər: Yunun və ətin morfoloji quruluşu, yunun tipləri, təsnifatı, standartları. Zərif, yarımzərif, qaba, yarımqaba yunlar. Fəsildən asılı olaraq yunların dəyişmə xarakteristikası. Yun qırımı. Qoyun yunu, xəz dəri və kürklü dəri, yunun fiziki və kimyəvi xassələri, yunun ilkin emalı və xarakteristikası. Yunun quruluşu, rəngi, yun məhsuldarlığı, yun liflərinin xassələri.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

FTN 1. Qoyun yunun və ətinin istehsal texnologiyasının qısa məzmunu və mahiyyəti; yunun və qoyun ətinin fiziki, kimyəvi və bioloji xassələri bilmək.

FTN 2. Qoyun yunun quruluşunu, rənglərini, yerli qoyun cinslərinin yun məhsuldarlığı, yun liflərinin xassələrini öyrənmək və bilmək.

FTN 3. Qoyun yununun və ətinin morfoloji quruluşu, yunun tipləri, təsnifatı, standartları, zərif, yarımzərif, qaba, yarımqaba yunlar və ətin orqanoleptik xüsusiyyətlərini bilmək.

FTN 4. Fəsildən asılı olaraq yunların dəyişmə xarakteristikasını, yun qırımını. Xəz, dəri və kürklük yunlarını xarakterizə etmək. FTN 5. Qoyun və quzu ətinin istehsal texnologiyasını bilmək və təsərrüfatlarda tətbiq etmək.

FTN 6. Qoyun pendirinin Azərbaycanda istehsal texnologiyasını bilmək.

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV. Kollektiv sualları:

I. Kollektiv sualları

1. Qoyunların yayılması və məhsuldarlıq istiqamətləri
2. Qoyunçuluğun ət və yun istehsalında əhəmiyyəti
3. Qoyun yunu və dərisi
4. Qoyun cinsləri
5. Qaragül dəri qıvrımlarının təsnifatı və əsas xassələri
6. Xəz dərilərin əsas xassələri
7. Qaragül dərisinin naxışı və rəngi
8. Ətlik-kürklük qoyun cinsləri
9. Kürklük qoyun dəriləri
10. Yunun əmələ gəlməsi

II. Kollektiv sualları

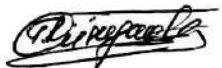
1. Yun, onun morfoloji, histoloji quruluşu və kimyəvi tərkibi
2. Yun telinin tipləri və yunun növləri
3. Qırım vaxtından asılı olaraq yunun növləri
4. Yunun texnoloji xassələri
5. Qoyunlarda qırım aparılması
6. Qoyunların qırım dövrü
7. Qoyunlarda qırımın planlaşdırılması
8. Yunun sortlaşdırılması
9. Qoyunların ət məhsuldarlığı göstəriciləri və onların qiymətləndirilmə üsulları
10. Kəsindən qabaq canlı kütlə

XV. İmtahan sualları:

1. Qoyunların yayılması və məhsuldarlıq istiqamətləri
2. Qoyunçuluğun ət və yun istehsalında əhəmiyyəti
3. Qoyun yunu və dərisi
4. Qoyun cinsləri
5. Qaragül dəri qıvrımlarının təsnifatı və əsas xassələri
6. Xəz dərilərin əsas xassələri
7. Qaragül dərisinin naxışı və rəngi
8. Ətlik-kürklük qoyun cinsləri
9. Kürklük qoyun dəriləri
10. Yunun əmələ gəlməsi
11. Yun, onun morfoloji, histoloji quruluşu və kimyəvi tərkibi
12. Yun telinin tipləri və yunun növləri
13. Qırım vaxtından asılı olaraq yunun növləri
14. Yunun texnoloji xassələri
15. Qoyunlarda qırım aparılması

16. Qoyunların qırxım dövrü
17. Qoyunlarda qırxımın planlaşdırılması
18. Yunun sortlaşdırılması
19. Qoyunların ət məhsuldarlığı göstəriciləri və onların qiymətləndirilmə üsulları
20. Kəsimdən qabaq canlı kütlə
21. Qoyunun köklük kateqoriyası
22. Cəmdəyin morfoloji tərkibi
23. Qoyun ətinin kimyəvi tərkibi kulinar xassəsi
24. Seleksiya yolu ilə qoyunların ət məhsuldarlığının yüksəlməsi
25. Qoyun ətinin aromat və dadı
26. Qoyunların ət məhsuldarlığının yüksəldilməsi
27. ət məhsuldarlığının formalaşması
28. Dünya üzrə qoyun südü istehsalının vəziyyəti
29. Qoyun südünün tərkib və xassələri
30. Cütləşmə üsulları
31. Döl kompaniyasının təşkili
32. Quzulama dövrü ana qoyuna qulluq
33. Doğuşdan sonra ana və quzuya qulluq
34. Quzuların yataq-baza üsulu ilə bəslənməsi
35. Yetim və çox(iki-üç) doğulmuş quzuların bəslənməsi
36. Quzuların quyruğunun kəsilməsi
37. Erkək toğluların axtalanması
38. Əməm dövrədə quzuların bəslənməsi
39. Kəsim üçün bəslənən quzuların anadan ayrılması
40. Müxtəlif yaşın qoyunların ət məhsuldarlığı
41. Qoyunların yemlənməsi və ət məhsuldarlığı
42. Qoyunların otlaq və bordaq kökəldilməsi
43. Bəzi texnoloji amillərin kökəlməyə və qoyun ətinin keyfiyyətinə təsiri
44. Qoyunların dəri məhsuldarlığı
45. Qoyunların kəsilməsi dərisinin soyulması və konservləşdirilməsi

“Qoyunçuluqda yun və ət istehsalının texnologiyası” fənninin sillabusu 050711” Zoomühəndislik” ixtisası üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Sillabus “Baytarlıq və zoomühəndislik elmləri” kafedrasında müzakirə edilərək (14 fevral 2025-ci il 12 sayılı protokol) təsdiq olunmuşdur.

Fənn müəllimi:		b/m.T.T.Hüseynov
Kafedra müdiri:		dos.R.M.Bilalov